

Luonto- ja ympäristöalan työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Luonto- ja ympäristöalan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettavat suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019	
	koko tutkinto	tutkinnon osat	koko tutkinto	tutkinnon osat
Kalatalouden perustutkinto	18	197	22	223
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	310	2417	232	2163
Ympäristöalan oa	85		38	
Luontoalan oa	212		179	
Porotalouden oa	13		13	
Tyhjä	1		2	
Kalatalouden ammattitutkinto	0	0	3	19
Vesiviljelyn oa				
Ammattikalastuksen oa				
Kalastusopastuksen oa			3	
Kalanjalostuksen oa				
Luontoalan ammattitutkinto	2	81	162	990
Erä- ja luonto-opastuksen oa			128	
Luonnontuotealan oa	2		32	
Riistatalouden oa				
Tyhjä			2	
Porotalouden ammattitutkinto	3	0	1	16
Ympäristöalan ammattitutkinto	0	0	1	20
Vesihuollon oa				
Ympäristöhuollon oa			1	
Jätteiden ja vaarallisten aineiden kuljetuksen oa				
Kalatalouden erikoisammattitutkinto	0	0	0	0
Elinkeinokalatalouden oa				

Kalavesien hoidon oa				
Luontoalan erikoisammattitutkinto	0	0	1	9
Luonnontuotealan oa				
Luontokartoituksen oa			1	
Ympäristöalan erikoisammattitutkinto	108	557	187	766
Laatu-, ympäristö- ja turvallisuusjohtamisen oa	15		32	
Ympäristökasvatuksen oa	60		127	
Jätehuollon oa	13		7	
Resurssitehokkuuden oa	10		1	
Viemäri- ja putkistohuollon sekä teollisuuspuhdistuksen oa				
Vesihuollon oa	10		20	
Erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinto*	164	958	75	244
Kalanjalostajan ammattitutkinto*	2	9	1	0
Kalanviljelijän ammattitutkinto*	2	5	0	0
Kalastusoppaan ammattitutkinto*	24	94	11	19
Luonnontuotealan ammattitutkinto*	25	106	2	10
Luonnontuotealan erikoisammattitutkinto*	0	0	0	0
Luontokartoittajan erikoisammattitutkinto*	6	19	3	24
Riistamestarin erikoisammattitutkinto*	2	18	4	47
Vesihuoltoalan ammattitutkinto*	34	104	38	108
Ympäristöhuollon ammattitutkinto*	64	267	23	92
Ympäristöhuollon palvelutehtävien oa	11		4	
Jätteiden ja vaarallisten aineiden kuljetuksen oa	1			
Teollisuuspuhdistuspalveluiden oa	5			
Kiinteistöjen ympäristöhuoltopalveluiden oa	10		3	
Materiaalien kierrätyksen ja käsittelyn oa	4		14	
Viemärihuoltopalveluiden oa	16		1	
Haja-asutusalueiden vesihuoltopalveluiden oa			1	
Kiinteistöjen ja teollisuuden ympäristöpalvelut	11			
Materiaalien käsittely ja hyödyntäminen	2			
Tyhjä	2			
Yhteensä	764	4 832	766	4 750

*siirtymäajalla

** Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia.

	2018	2019	2018	2019
Tavoitteena tutkinto / tutkinnon osa(t)	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osat	tavoitteena tutkinnon osat
Kalatalouden PT	196	186	1	37
Luonto- ja ympäristöalan PT	2345	2081	72	82
Kalatalouden AT	0	19	0	0
Luontoalan AT	81	948	0	42
Porotalouden AT	0	9	0	7
Ympäristöalan AT	0	16	0	4
Kalatalouden EAT	0	0	0	0
Luontoalan EAT	0	9	0	0
Ympäristöalan EAT	493	728	64	38
Yhteensä	3 115	3 996	137	210

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys, marginaalisesti suoritettut tutkinnot tai osaamisalat

Luontoalan ammattitutkinnon, kalatalouden ammattitutkinnon ja ympäristöalan ammattitutkinnon perusteet ovat tulleet voimaan 1.8.2018, joten suorituksia näistä ei ole ehtinyt kertyä tasaisesti.

Luonnontuotealan erikoisammattitutkinto ja myöhemmin osaamisala: ei lainkaan suorituksia.

Riistamestarin erikoisammattitutkinto; suorituksia tullut aiempaan nähden paljon vuonna 2019. Mahdollisesti opiskelijat ovat halunneet suorittaa kesken olevia opintojaan loppuun.

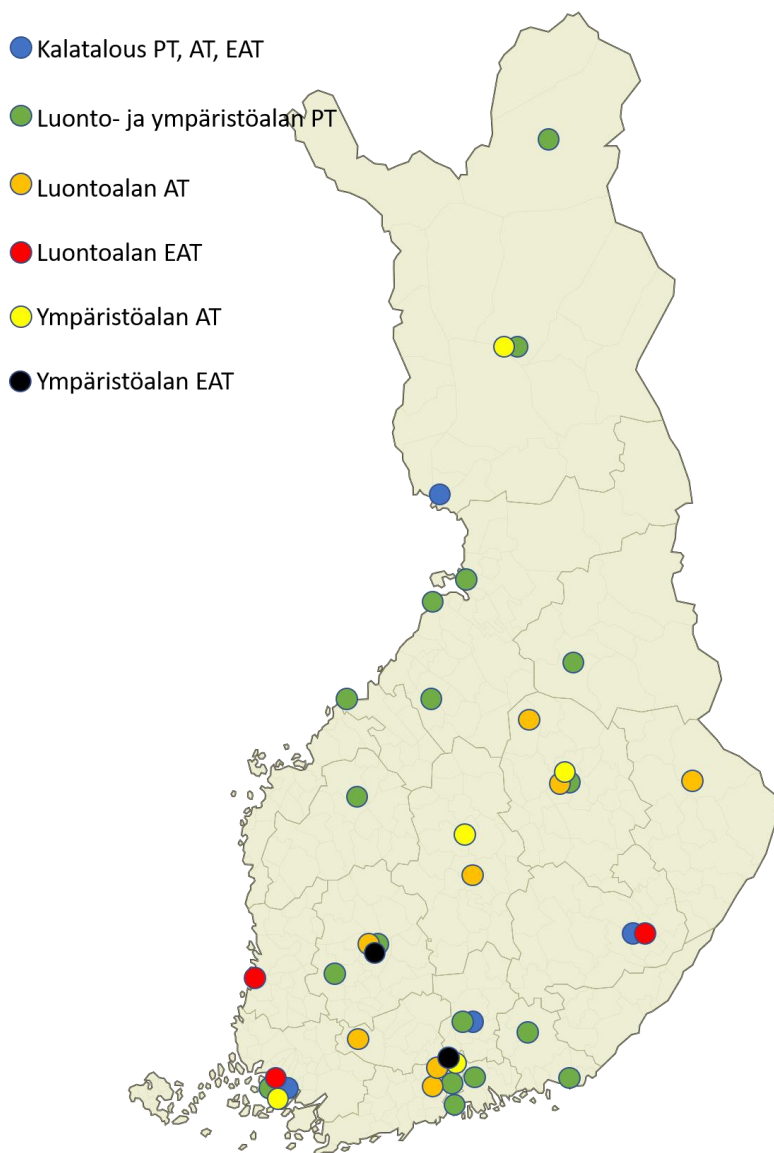
Kalatalouden puolella vaihtuvuus työntekijöissä pientä, joka vaikuttanee suoritustermiin. Kalatalouden erikoisammattitutkinnossa ei ole lainkaan suorituksia.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvut	Aktiiviset järjestäjät
Kalatalouden ammattitutkinto*	8	2
Kalatalouden erikoisammattitutkinto**	1	0
Kalatalouden perustutkinto	38	4
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	40	23
Luontoalan ammattitutkinto*	21	16
Luontoalan erikoisammattitutkinto*	6	2
Porotalouden ammattitutkinto	2	1
Ympäristöalan ammattitutkinto***	12	0
Ympäristöalan erikoisammattitutkinto	5	2
*voimaan 1.8.2018		
**voimaan 1.1.2019		
***voimaan 1.1.2020		

** aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella.*

Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Karttapohjan lähde <https://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Suomi.karttapohja.svg>

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämisluvien määrässä sekä tutkintojen järjestäminen Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakaantuminen koulutuksen järjestäjien välillä Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti

Vertailua hankaloittaa useiden tutkinnon perusteiden vaihtuminen.

Kalatalouden perustutkinto: Järjestäjien määrässä ei merkittävää muutosta. Valmistuneita vuonna 2019 on hieman enemmän kuin vuonna 2018, joka voinee selittyä kuitenkin esim. ryhmien valmistumisaikataululla.

Kalatalouden ammattitutkinto: Järjestäjistä alle puolet ovat aktiivisia ja suoritukset ovat laskeneet. Suoritukset vähäisiä.

Kalatalouden erikoisammattitutkinto: Ei aktiivisia järjestäjiä eikä suorituksia.

Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto: Noin neljäkymmentä järjestäjää, joista puolet aktiivisia. Järjestäjien määrässä ei ole muutoksia, mutta suoritukset ovat hieman laskeneet vuodesta 2018.

Luontoalan ammattitutkinto: Tutkinto uudistunut tarkasteluajana, joten luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. Järjestäjämäärässä ei ole muutoksia, mutta aktiivisuus on hieman laskenut. Suoritukset pysyneet ennallaan huomioiden tutkinnon muutoksen.

Luontoalan erikoisammattitutkinto: Kolme aktiivista järjestäjää neljästä. Suoritukset ovat vähäisiä. Tutkinnon perusteissa tapahtunut myös uudistus tarkasteluajavälillä.

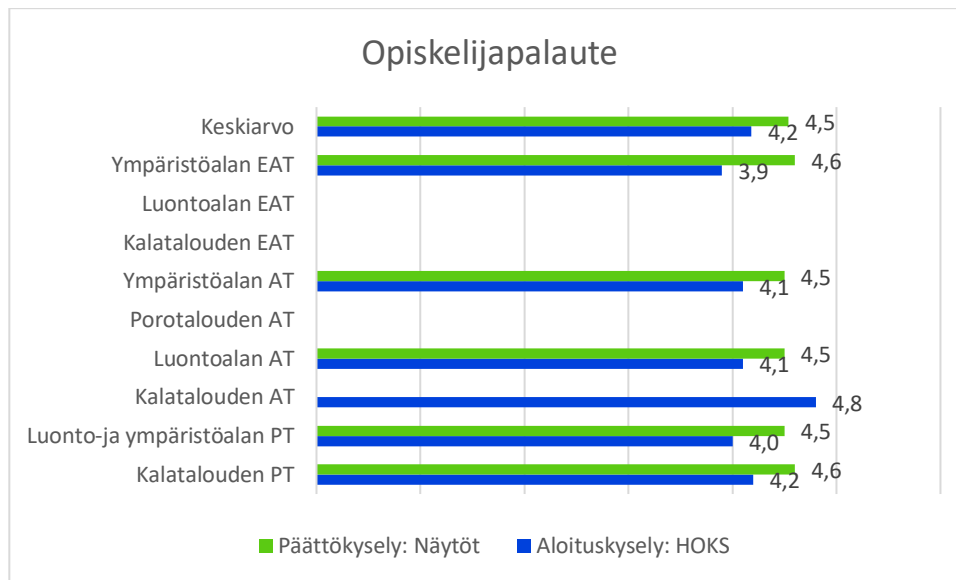
Ympäristöalan ammattitutkinto: Järjestäjien aktiivisuus vähentynyt hieman, mutta suoritukset pysyneet lähes samana. Tutkinnossa tapahtunut myös uudistuminen, joka vaikuttaa lukuihin. Suuri suoritustilanne, mutta käytännössä yksi aktiivinen järjestäjä, joka toimii valtakunnallisesti.

Ympäristöalan erikoisammattitutkinto: Järjestäjien määrä ja aktiivisuus pudonneet. Suuri suoritustilanne, mutta käytännössä yksi aktiivinen järjestäjä, joka toimii valtakunnallisesti.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Näytön suorituspaikkojen jakautuminen	työ- paikka	työ- paikka	oppi- laitos	oppi- laitos	työpaikka + oppilaitos	työpaikka + oppilaitos	ei tietoa	ei tietoa
Kalatalouden PT	19,8 %	26,9 %	45,7 %	37,2 %	1,0 %	7,2 %	33,5 %	28,7 %
Luonto- ja ympäristöalan PT	33,0 %	37,1 %	25,2 %	17,7 %	5,9 %	6,4 %	36,0 %	38,8 %
Kalatalouden AT	0,0 %	0,0 %	0,0 %	68,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	31,6 %
Luontoalan AT	69,1 %	43,7 %	11,1 %	33,6 %	0,0 %	7,2 %	19,8 %	15,5 %
Porotalouden AT	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
Ympäristöalan AT	0,0 %	50,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	30,0 %	0,0 %	20,0 %
Kalatalouden EAT	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Luontoalan EAT	0,0 %	0,0 %	0,0 %	55,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	44,4 %
Ympäristöalan EAT	87,6 %	93,5 %	0,9 %	0,1 %	1,4 %	1,0 %	10,0 %	5,4 %
Keskiarvo	52,4 %	50,2 %	20,7 %	35,4 %	2,8 %	10,4 %	24,8 %	35,5 %

Arvioijat 2019	työelämä + opettaja(t) /koulutuksen järjestäjä	vain opettaja(t) /koulutuksen järjestäjä	vain työelämä	ei tietoa
Kalatalouden PT	60,1 %	12,6 %	0,0 %	27,4 %
Luonto- ja ympäristöalan PT	43,0 %	19,1 %	1,2 %	36,7 %
Kalatalouden AT	68,4 %	0,0 %	0,0 %	31,6 %
Luontoalan AT	68,5 %	19,1 %	0,6 %	11,8 %
Porotalouden AT	6,3 %	0,0 %	0,0 %	93,8 %
Ympäristöalan AT	80,0 %	0,0 %	0,0 %	20,0 %
Kalatalouden EAT	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Luontoalan EAT	77,8 %	0,0 %	0,0 %	22,2 %
Ympäristöalan EAT	94,3 %	0,3 %	0,1 %	5,4 %
Keskiarvo	62,3 %	12,7 %	0,6 %	31,1 %

** opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 7/2018 – 9/2019. Arviointiasteikko 1-5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Palautteiden perusteella opiskelijat ovat antaneet hyvää palautetta sekä aloitus- että päätökyselyssä. Aloituskyselyyn on tullut vastauksia 39 koulutuksen järjestäjältä, päätökyselyyn 18 järjestäjältä.

Porotalouden ammattitutkinto: suorituspaikkojen jakautumisesta ei ole tietoa.

Kalatalouden perus- ja ammattitutkinto sekä luontoalan erikoisammattitutkinto: iso osa näytöistä oppilaitoksissa. Toimikunta tulee jatkossa mm. vierailukäynneillä selvittämään syytä, miksi oppilaitoksissa järjestetään näin suurelta osin näyttöjä. Osa oppilaitoksissa suoritetuista tutkinnon osista on sellaisia, jotka tulisi sisältönsä puolesta olla työpaikoilla.

Toimikunta tulee jatkossa selvittämään, missä tapauksissa ja miksi arvioinnissa ei toteudu kaksikantaisuus, koska asia ei ole tullut ilmi tähän mennessä tehtyjen vierailukäyntien aikana.

Yleistykset oikaisupyyntöistä

Oikaisupyyntöjä ei ole tullut.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Vierailukäyntikohteissa osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat ovat olleet tehtyinä. Toimikunnalle on tullut ministeriöltä 11 lausuntopyyntöä. Näistä toimikunta on puoltanut järjestämis lupaa kuusi kertaa. Osa pyynnöistä on ollut kuulemisvaiheen lausuntopyyntöjä. Lausuntopyyntöjen yhteydessä saapuneet toteuttamissuunnitelmat ovat olleet hyvin eri tasoisia.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Vierailukäyntien yhteydessä tehtyjen haastattelujen sekä tutustuttavien materiaalien perusteella henkilökohtaistaminen toteutuu hyvin. Jatkossa vierailukäyntien raporteissa tähän tullaan kiinnittämään enemmän huomiota.

Hyvät käytännöt

Erityisiä esille nostettavia hyviä käytäntöjä ei ole tullut esille vierailukäynneillä. Koulutuksen järjestäjillä on keskenään toimiva verkosto, joka kokoontuu ja jossa voi esitellä käytäntöjä, kysymyksiä ja pohdintoja.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Totettamissuunnitelmasta olisi laadittava sellainen, että se käytännössä voi toimia ohjaavana dokumenttina niin arvioijille kuin opiskelijoille.

Laatujärjestelmän jalkauttaminen käytäntöön puutteellista.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Kokemukset uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa tai ammattitaidon osoittamistavoissa

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Toimikunta on vuosina 2018-2019 toteuttanut kolme vierailukäyntiä. Sen lisäksi luontoalalla on järjestetty toimikunnan edesauttamana kaksi valtakunnallista oppilaitostapaamista. Toimikunta on saanut alalla toimivilta opettajilta myös muutamia palautteita perusteiden toimivuudesta. Näiden pohjalta voimme lausua seuraavaa:

Vierailukäyntien pohjalta voidaan todeta, että Ympäristöalan erikoisammattitutkinnon tutkinnon perusteet toimivat edelleen hyvin ja mahdollistavat työelämälähtöisten näyttöjen ja kehittämisprojektien toteutusta. Luontoalan ammattitutkintoa on kiiteltä oppilaitostapaamisissa siitä, että se mahdollistaa entistä paremmin työelämälähtöisten näyttöjen järjestämisen.

Koska työelämätoimikunnat eivät voi antaa lisäohjeistuksia, niiden tarvetta on toimikunta voinut peilata käytännössä vierailukäyntien ja oppilaitostapaamisten kautta.

Joissakin tutkinnoissa aktiivisia koulutuksen järjestäjiä on vähän, jolloin puuttuu vertailu siitä, miten eri paikoissa toimitaan. Yksin alalla toimivan kohdalla voi syntyä tilanne, että tulkinnat koskevat käytännössä koko alaa.

Koko alaa koskevia yhteisiä tapaamisia ja seminaareja on syytä jatkossa järjestää.

Erä- ja luonto-oppaan osaamisalalla on edelleen tarvetta lisäohjeistuksille, koska oppilaitosten itse päättämät tulkinnat vaihtelevat rajusti ja heikentävät tutkintojen suorittajien yhdenvertaista asemaa valtakunnallisesti, myöskään työelämälähtöisyys ei aina toteudu.

Toimikunta ei ole saanut tietoonsa ongelmia valinnaisuuksien toteutumisessa.

Luontoalan ammattitutkinnon tutkinnon perusteita on kiiteltä oppilaitostapaamisissa siitä, että rakenne on hyvin toimiva. Luontoalan ammattitutkinnon Riistanhoitaja -osaamisalassa on tarpeita joihinkin sisältöpainotusten muutoksiin sekä muutamiin kirjoitusvirheisiin, jotka muodostavat haasteen tutkinnonperusteiden oikeaan tulkintaan.

Perusteiden toimivuudesta olisi hyvä saada enemmän palautetta suoraan työelämästä. Tällä hetkellä saatu palaute tulee enimmäkseen koulutuksen järjestäjiltä.